

Ante Vukov

Az álom lépcsőin

Versek a hagyatékból

Konceptuális vers-szövegek, 1974

Szöveg No 3.

Triceps fordítása

1.

a művész munkáját a kép a szöveg vagy a hang vagy ezen elemek kapcsolata építi mint ahogyan például a kép és a szöveg kapcsolata hozza létre a plakátot vagy a képregényt.

2.

a kép és a szöveg és a hang mint ahogyan ezen elemek összefonódásai is: jelek. a jel tehát az alapvető elem a művészeti alkotás létrehozásában.

3.

a jel információt hordoz. egy jel egyszerű üzenetet közvetít. több jel együtt összetett üzenetet közvetít.

4.

a jel formát és tartalmat hordoz. a jel formája és tartalma határozzák meg a jelet.

5.

a művész munkájának első fázisa valójában a megfigyelés. ez a művész tudatában történik. a megfigyelés keretében található a megjelölés.

6.

a megjelölés a kijelölés folyamata. a művész a saját tudatában átéli a tárgyakat jelenségeket szituációkat és eseményeket melyeket művészetnek jelöl. ezen a módon kiemeli őket.

7.

máig a művész munkájában valamelyik saját élményét mutatta meg.

8.

mától a művész munkája felszabadult a művész élményétől.

9.

ez a konkrét művészeti alkotás. az ilyen művészet: konkrét művészet.

10.

a konkrét művészeti alkotás tiszta információt hordoz ami a művész személyétől való legteljesebb lehetséges mértékben való megszabadulást jelenti. ez lehetőséget biztosít hogy a művész munkájának fogyasztója is művész legyen szellemi és lelki képességeinek függvényében. a konkrét művészetben a művészeti alkotás gyártójának és fogyasztójának is egyenrangú lehetősége van hogy művész legyen. a fogyasztónak lehetősége van hogy továbbépítse a kapott információt. a konkrét művészeti alkotás sikeres továbbépítéséhez feltétlenül szükséges a fogyasztó mind nagyobb előképzettsége is. a továbbépítés minősége a fogyasztónak a konkrét művészeti alkotás tárgyáról való tapasztalatától függ.

11.

az idea megvalósításának fázisában a művész-gyártó kihagyja személyes élményét a tárgyról amit feldolgoz munkájában. törekszik rá hogy a tárgyakat jelenségeket szituációkat és eseményeket konkrétan ábrázolja.

12.

az ilyen alkotás az ábrázolás (bemutatás) fázisába jut és csak akkor fejeződik be miután a fogyasztó befogadja és elviseli tudatában a továbbépítést.

*

a következő ciklus két részből van összeállítva.
az elsőt a tiszta egyszerűsített információk nivójára
redukált szövegek képezik (ezek konkrét
költemények). ezek a szövegek különböző ipari termékekről
lettek átvéve. mikor az olvasó lát egy ilyen szöveget,
a tudatában számos asszociáció jelenik meg
az idézett tárgyról. a tárgyat a rá jellemző módon éli meg,
ahol fontos szerepe van a tárgyról való
előzetes tapasztalatának.
és ez a konkrét művészet alkotójának célja:
a fogyasztót rávezetni a kreativitásra.
a másik ciklusban személyes élményeimet felhasználva
megpróbáltam saját példákat adni
néhány konkrét szöveg továbbépítéséhez.

Lírai költemények, 1985

Légy, légyszárny

A borongóvirágból
megszületik dédapa.
Belőle pacsirta válik.
Először lát legyet,
s letépi a szárnyát.

Roppant hegy
terem, mikor e szárny
a földre hull.
Borongó hegység így
keletkezik.

Ugyan, miféle légy,
miféle légyszárny.
A legyek parányi csillagok,
melyek a fiatal kecske
leheletével érintkezve
elhamvadnak.

A majmok
még nem láttak legyet,
de egykoron, a láng megjelenése előtt,
maguk is tojásból
keltek ki.

Kastély

Megyek.
És visszatérek a te
földiepres kertjeidbe.
A kastélyodba.
Vészjósló, szépséges és sötétlő.

Az ajtókon.
Karvaly és karvaly. Örök.
A tornyokban.
Trombiták és kostülok.
És visszatérek.

Megérkezem a te
istállóidba és lakosztályaidba. A kincstárba.
Paripámat
lakomaasztalodhoz engedem.

A kutakat drágaságokkal töltöm.
Árnyasak és szárazak.
Zuhanok.

A nevetés lépcsőin lefelé.
Palánkok nélkül.
A csiga házának bensejében
Repülök.

A nevetés lépcsőin

Az én dédapám.
Tar koponyájú,
csupa izom.

A nevetése.
Valamennyi megkésett fogat.
És lidérces kocsi után.
Még manapság is visszhangzik.
Hét emelet mély pincében.

És görög.
Az izzadtságban fürdő lépcsőzeten.
Nyálkás alagsorban.
Alig néhány cseppnyi vér.
Vagy könny.

Az én dédapám.
Felülmúlhatatlan a lélegzésben.
Kérlelhetetlen a bozótban
és árkokban.
Dobok százával
szívében.

Kivételes rátermettség és tehetség
megtetesülése.

Padlások

Megszólalok.
A füst sűrűbb, mint valaha.
Érzem, az ujjaim növekszenek.
Az egekig.

Az ősidők a sötétség nyoszolyái.
Vétkezik, aki az éjben fonákjáról
álmodik.
Aki nap nélkül nem lát.
Terméketlen marad,
búzától és fiaktól megfosztatik.

Ha nem szereted a padlásokat, inkább eredj.
A pincékbe.

A sötétben, a padláson,
minden illatozik. Denevér és egér.
Kukorica és keresztеспók.
Macska, füst és veréb.
Minden illatozik.

Sötét káprázat fészében
álomtojás.
Számptalan fióka szülőotthona.
Visszatérő madársereg szállása.

Visszatérő seregek szállása.

A padlások telis-teli vannak
huzattal és éggel.
Telis-teli mezősséggel és bocskorokkal.
Megvetemedettekkel.
Múlt nyarak hegyi ösvényeivel.
A ládák színültig.
Elhagyatottan.
A lá...

Ki
vinné még magával e kosarakat,
kosarakat és ládákat.
Egyszerre. Valamennyit.
És elindulna. Hová.
Akárhova.

Egyszer.
Ha elindulok,
velem a macska is jönni fog.
És a pók és az egér és a füst.
S az illat feltör.
Az egekig.

A szenvedés kútjai

Eljöttem a kútig.
S megálltam egy pillanatra.
Pillantásomat a vízben felejtettem.
De nem a saját,
hanem a te tükörképembe szerettem bele.

Kutak, szenvedés kútjai.
Lidércüzöttek.
A pusztaság barátjává válok.
Leugrom a meredélyről.
A szeleket kérem könyörületért.
A legyeket és madarakat,
vigyenek magukkal útjaikra.

Most távol vagyok.
De egy helyett
két kutat leltem.
Visszatérés kútjai, mélyebbek mindeneknél.

És bármikor hozzájuk lépek,
meghajtva fejem, a vízbe tekintek,
két kutat látok egyetlenben.
S minél mélyebben, annál többet.

És merülök, már világtalan vagyok.

Az elkövetkező hang

Zabolázz meg. Hódíts és birtokolj.
Csak siess,
amíg háttal állok
a fénynek. S arcom a sötétbe merül.

Szárnyalói
tüzes messzeségeknek,
vértetzetek föl az éjszaka ellen.
Ajándékozatok nekem inget,
inget kígyónak bőréből.
És adományozzátok a zöngét,
az elkövetkező hang susogását.

Zabolázz meg. Hódíts és birtokolj.
Legyél ügyes és fürge,
amíg az elme kanyarulataiban
a megbéklyózott őz felé közelítel.

Valóságos erdeje zubog a vérnek.
A lélegzeted fürdőzik benne.
Tekintetét vesztve menekül az őz.

Elragadhatod mindenem.
Vedd le tenyeredet a füledről,
szólít a következő hang.

Ante Vukov (Szabadka, 1955–2012), horvát–magyar költő, képzőművész, performer. A legendás neoavantgárd Bosch+Bosch (1969–1976) csoport legifjabb tagja volt. Szülővárosa gimnáziumában érettségizett, majd indológiát tanult a ljubljanoi egyetemen. Számos kiállítása volt külföldön, de a csoport tagjaival ellentétben soha nem járt Jugoszlávián kívül. Egyszer jött fel Budára, a Marczibányi térre, Muzsikás-koncertre. Imádta a zenéjüket. A zágrábi Kugla performansz-színház *Gépezetek és fenevadak* (1987) című tragoedia dell arte előadását ő írta és festette a zászlókat. Egyszer, a 80-as évek elején, talált a családi ház padlásán egy katonaládát. Restaurálta, és attól kezdve szenvedélyesen gyűjtötte a bácskai bunyevác és magyar népi tárgyakat, melyek történetét zárt körű előadásokon ismertette. Szerepelt Tolnai Szabolcs *Arccal a földnek* (2002) című filmjében is, ahol egyetlen markáns ellen-képviselője volt a „téboly a romokon” koncepciónak. Életében három önálló verseskötete jelent meg szerb nyelven: *Zlato istočnoj sutona* (1986), *Ruža vjetrova* (1990) és a *Vrati vrijeme: cjelovita pjesmarica* (2005), valamint egy regénye: *A porcellánbaba háza – Kuća porcelanske lutke* (2003, magyar és horvát nyelven).